

A SZAKKÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁRÓL

A 2008-ban kibontakozó válság jelentősen lerontotta gazdaságunk leggyengébb láncszemének, a foglalkoztatásnak törekeny adatsorait, és lázas programalkotásra ösztönözte politikusainkat, akik hamar elkötelezték magukat a kárleletlen és a széles társadalmi elfogadottságot nélkülöző reformtervek mellett. Ezek azonban nem fektettek elég hangsúlyt oktatási rendszerünk megújítására, fejlesztésére, pedig napjaink tudásalapú társadalmának alapja az oktatás, amely gyarapítja a sikeres társadalmi és gazdasági működéshez szükséges tudást, és biztosítja a folyamatos fejlődést. Érdeemes azon is elgondolkodnunk, hogy vajon miért lényeges eleme a válságkezelésnek az USA-ban, Ausztráliában, vagy éppen a Cseh Köztársaságban az oktatási intézkedéscsomag. Tanulva a jó külföldi példákból, és nem lezártnak tekintve a válságkezelési programokat, remélem, hogy még nem késő az a szakmai kezdeményezés, miszerint a válságkezeléssel kapcsolatos intézkedések sorában kiemelt helyen kell szerepelnie az oktatás és a szakképzés megújítási tervének, illetve fejlesztésének.

Az oktatás és képzés összetett rendszeréből jelen dolgozat csupán a szakképzés és a szakmai célú felnőttképzés megújításának szükségességét és javasolt irányait vizsgálja azzal a szándékkal, hogy vitaalapot nyújtson a szakmai közvélemény számára egy megérlelt és széles körben elfogadott fejlesztés kidolgozásához. Igaz, hogy csak a szakképzésfejlesztésre vonatkozó javaslat megfogalmazását jelzi a cím, de e mellett tartalmaz néhány olyan, más területet érintő javaslatot is, amelyek megvalósítása feltétele a szakképzési rendszer átalakításának.

Az utóbbi évek szakképzésről szóló kutatásait, és a gazdasági szakemberek e témával foglalkozó előadásait, írásait elemezve a szakképzéssel szembeni elégedetlenséget az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:

- a szakképzés nem a munkáltatói igényeknek megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakképzetteket bocsát ki (a megfelelő ismeret, a gyakorlat és a munkakultúra hiányosságai);
- a szakképzési és a felnőttképzési rendszer időben és térben nem képes követni a gazdasági igényeket,
- folyamatosan csökken a szakképzés vonzereje,

- drága és egyre kevésbé hatékony a szakképzés, különösen akkor, ha az iskolarendszerű szakképzés és az életen át tartó tanulás keretében történő továbbképzések komplex rendszerében vizsgáljuk.

A SZAKKÉPZÉS ÉS A SZAKMAI CÉLÚ FELNŐTTKÉPZÉS HELYZETE

A 2008. évi hazai munkaerő-piaci adatok is alátámasztják a szakképzésre már több éve érvényes alábbi megállapításokat:

- jobbak a magasabb szakmai végzettségűek munkavállalási esélyei,
- a munkaerőpiacon a magasabb szakmai végzettség magasabb jövedelem megszerzésére ad esélyt,
- nem megfelelő a munkaerőpiac számára a szakmunkásképzésből kibocsátottak száma és struktúrája,
- a szakiskolai és a szakközépiskolai végzettségűek átlagkeresete a nemzetgazdasági átlagkereset alatt marad,
- az álláskeresők között tartósan magas a szakképesítéssel nem rendelkezők aránya.

Ha a szakképzési struktúra, a jogszabályi környezet és a képzési tartalom hármán keresztül vizsgáljuk meg az iskolarendszerű szakképzésünket, akkor megállapíthatjuk, hogy azok egyike sem felel meg a társadalmi, a gazdasági és a nemzeti értékek megőrzéséből eredő elvárásoknak. Szakképzési rendszerünk már a világgazdasági válságot megelőzően újra válság közeli helyzetbe jutott, melyet érdemes röviden jellemezni.

2002-ben a felnőttképzés – mint a köz- és a felsőoktatástól, továbbá az iskolarendszerű szakképzéstől független „ágazat” – más minisztérium irányítása alá került. A nélkül született ez az intézkedés, hogy részleteiben tisztázták volna az új Országos képzési jegyzék kiadásának, és a kettős elvárás szerinti tartalmi korszerűsítés menetét, ami tovább rontotta a szakképzés általános helyzetét. Egyszer már, a rendszerváltást követően válságba került a magyar szakképzés, amikor megszűntek a szocialista nagyüzemek tanműhelyi kapacitásai. Akkor sikerült feloldani a válságot a központilag támogatott iskolai tanműhelyek létesítésével. Ekkor, az 1990-es évek elején nagyarányú tartalomkorszerűsítés kezdődött, és 1993-ban elkészült a szakképzés működési feltételeit meghatározó jogszabálycsomag is. Ennek fontos részeként az Országos képzési jegyzék (OKJ) első kiadásakor megfelelő volt, de a későbbiekben nem került sor a szükséges tartalmi és az alapvető koncepciót is érintő korszerűsítésére. A többszöri fejlesztések ellenére is ugyanolyan szerkezetű szakmastruktúrával és azonos szabályozási funkciókkal jelenik meg ma is az OKJ. Az 1993 óta kiadott újabb változatok csupán számháborút jelentettek az OKJ-ban szereplő szakképesítésekkel. Egyetlen pozitívumként a moduláris szerkezet bevezetése és a – gyakorlat számára nem kevés gondot jelentő – kompetencia alapú építkezés említhető.

Nem történt meg az iskolarendszerű „képzési” szakmák és a felnőttképzési szakmai programok különválasztása, amely egyes szakmai vélemények szerint akadály a mind az iskolarendszerű, mind a felnőttképzésben folyó szakmai képzés megújulásának. A szakközépiskolákban a szakképzés tartalmi fejlesztésére a rendszerváltást követő kormányok több világbanki és Phare középiskolai és a szakközépiskolai programot is indítottak a szakiskolák felszereltségének javítására, a tanárok képzésének és bizonyos fokig a képzési tartalmak korszerűsítésének javítására. A fejlettsorosozat összességében azonban nem érte el igazi célját, miszerint az iskolarendszerben nem a szakmai specializáció a cél, hanem az olyan kompetenciák közvetítése, amelyek szükségesek egy gyakorlatorientált, a gazdaságba ágyazott, gyorsreagálású és korszerű felnőttképzési rendszerbe történő belépéshez. Ennek megvalósításához új típusú – a szó szerinti értelemben vett – szakközépiskolai képzési jegyzék, új finanszírozási rendszer és az új rendszer igényeinek megfelelő fejlesztés szükséges.

A szakiskolák részére 2002-t megelőzően egy kormány sem indított fejlesztési programot. A 2002-ben elindított Szakiskolai Fejlesztési Program sem eredményezte a szükséges tartalmi és szerkezeti átalakulásokat. Nem alakult ki egy olyan szakiskolai rendszer az iskolarendszerű szakképzésben, amely – mint a közoktatás része – megfelelt volna az alábbi elvárásoknak is:

- közvetíti a társadalmi közmegegyezés alapján meghatározott értékeket a nevelés folyamatában,
- esélyt teremt a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkózására,
- megfelel a fogyatékkal élő fiatalok speciális szakmai képzési igényeinek is,
- kielégíti a munkáltatók szakképzéssel szemben támasztott igényét a munkahelyhez erősen kapcsolódó gyakorlati oktatás kialakításával.

A szakiskolában folyó és az önálló munkavégzésre felkészítő szakmai képzések alapvető megújítására továbbra is szükség van. Jelentős mértékben változtatni kell a gyakorlati képzésen, a 9. és a 10. osztályos tanterveken, a képzés finanszírozásán, a gyakorlati oktatók továbbképzési és minősítési rendszerén. Ezen túl lehetőséget kell teremteni egy újszerű – és több EU-s tagállamban sikeresen működő –, a munkahelyen történő képzési forma bevezetésére (kizárólagosan az utolsó évben), mellyel a képzésben résztvevő jövedelemhez is juthat. A jelenlegi tanulószereződéses rendszer nem megfelelő erre, amit bizonyít, hogy évek óta nagyon kevés az ilyen formában tanulók száma.

A jelenlegi szakképzési rendszerünk nem képes ellátni feladatát, melynek már középtávon is lesznek jelei:

- növekedni fog az iskolarendszert szakképesítés nélkül elhagyók száma,
- romlik a pályakezdők munkaerő-piaci esélye, mert a munkaerőpiacra kilépő szakképzettek nem a gazdaság által igényelt szakmai tudással, kompetenciákkal rendelkeznek;
- strukturális zavarok keletkeznek a munkaerő-piacon a nem megfelelő szintű és nem gyakorlatorientált képzésből kikerülők nagy számából eredően;

- megfelelő szakképesítés hiányában növekszik a tartósan munkanélküliek és a perifériára sodródók száma, egyre növelve a szakadékat a hátrányos helyzetű rétegek és a társadalom egésze között;
- nem teljesíthető az EU-ban megkívánt 70% feletti foglalkoztatottság.

E hatások együttese olyan helyzetet teremt, ami egyensúlyvesztést jelent a munkaerőpiacon, és súlyos zavarokat okozhat az ellátórendszerekben. A társadalomra és az egyénekre gyakorolt hatásuk egyaránt súlyos következményekkel jár.

Társadalmi hatások

Azok a társadalmi folyamatok, amelyek a korosztályok egyre nagyobb hányadánál az iskolarendszerű képzés minimális céljaként határozzák meg az érettségit, és mind több fiatal ösztönözik a felsőfokú végzettség megszerzésére, jelentősen átalakították a szakképzés helyzetét és feladatait. Míg a rendszerváltást megelőző évtizedekben a pályaválasztó korosztályok tekintélyes hányada döntött a középfokú szakképesítés (mint végcél) megszerzése mellett és keresettek voltak az ipari szakmák, addig ma a fiatalok többsége szívesebben iratkozik be az érettségit adó szakközépiskolákba, és az érettségit nem adó – úgynevezett szakiskolai – képzésbe szinte csak a gimnáziumba, szakközépiskolába bejutni nem tudók mennek. A szakiskolák 9. és 10. osztályaiba „maradék elven” kerülnek be azok a tanulók, akik máshol nem képesek teljesíteni, vagy kitölteni tankötelezettségüket. Ebből eredően a szakiskolai képzés a közoktatás részeként azoknak a fiataloknak kell, hogy képzési lehetőséget biztosítson:

- akik határozott céllal kívánnak részt venni az érettségihez nem kötött szakmai képzésben (a szándékosan ezt választók száma egyre csökken);
- akik nem jutottak be érettségit adó iskolatípusba, de mindenképpen tovább akarnak tanulni az általános iskola elvégzését követően;
- akik érettségit nem akarnak szerezni, csak a tankötelezettség miatt járnak még iskolába.

A szakközépiskolákba jelentkező fiatalok célja az érettségi megszerzése, azért, hogy továbbtanulhassanak a felsőoktatásban, vagy felsőfokú (érettségihez kötött) szakmai végzettséget szerezzenek. Így a jelentkezők szándékaiból eredő különbségek miatt, merőben más a feladata a gimnáziumoknak, a szakközépiskoláknak és a szakiskoláknak, ami természetesen másféle szabályozást is igényel. Ezért helytelen az egységes 9-10. osztályos követelményrendszer előírása a gimnáziumok, szakközépiskolák és a szakiskolák számára, továbbá az azonos kétszintű érettségi rendszer bevezetése a gimnáziumokban és a szakközépiskolákban.

Az utóbbi évek korosztályaiban folyamatosan nő azoknak a fiataloknak a száma, akik számára a tankötelezettségi kor betöltésekor a szakiskolai képzésbe történő bekapcsolódás, a szakképesítés megszerzése jelenthet lehetőséget a társadalmi integrációra, a felzárkózásra. Erre a kihívásra a szakiskolai képzés – a megfelelő feltételek hiányában – nem képes megfelelően reagálni. Másrészről tudomásul kell venni a

társadalomban jelentkező és a józanész diktálta igényt, miszerint a szülők többsége szorgalmazza gyermeke magasabb szintű iskolázottságát. Ezért a szakiskolai képzés társadalmi rangjának emelésével – többek között a szakirányú felsőoktatásba történő közvetlen átjárhatóság biztosításával – a nem szakmai célú középfokú oktatásra épülő és a felnőttképzés rendszerében teret és forrásokat nyerő új típusú szakmai képzések kialakításával kell megteremteni az elvárásoknak megfelelő szakképzési rendszert.

A SZAKMAI CÉLÚ FELNŐTTKÉPZÉS HELYZETE

A felnőttképzés keretében folyó szakképzés az OKJ általi állami elismertségnek a nem erre a rendszerre kitalált szorításában működik. Pazarlóan felesleges működtetni az OKJ állami elismertetési rendszere mellett a bürokratikus felnőttképzési akkreditációs rendszert, ami túlszabályozottságot, felesleges kettősséget (intézményi és program akkreditáció), valamint az állami elismertséget jelentő OKJ általi vezérlés melletti szerepből adódó ellentmondásokat eredményez. Ezeket túl még a jogszabályi pontatlanságok, következtelenségek, és az állami beavatkozás szükségesnél nagyobb mértékű érvényesítése is terheli a rendszert. Az átalakított szakképzési és felnőttképzési rendszerünkben – amely még mindig az 1993-as oktatási törvénycsomag által meghatározott keretek szerinti koncepcióban működő, de a folyamatos és változó indíttatású módosítások következtében, egyre kevésbé koherens rendszert jelent – a 2001-ben kiadott felnőttképzési törvény is csak az egyre szélesedő piaci lehetőségekhez jutó felnőttképzési ágazat belső ügyeit szabályozza. Lényegében államosítja a felnőttképzés minősítését, szemben a világ más részein egyértelműen végbemenő, a gazdaság önszerveződési tevékenységébe történő integrálás felgyorsításával.

A felnőtt korú szakképzés elsődleges célja a foglalkoztatási esélyek javítása, illetve megteremtése, ezért e rendszer szabályozását is a foglalkoztatási oldalról kellene vezérelni, nem a képzési, hanem a foglalkoztatási követelmények által szabályozott rendszerben. Ebben a rendszerben a foglalkoztatási követelmények megszerzésére felkészítő képzéseknek kell megkapniuk az állami elismertséget, az adott célcsoport számára készített képzési program akkreditációjával. A magyarországi felnőttképzés rendszerében, a 25-64 éves korosztálynak még mindig csak az 5-8%-a vesz részt. Ez az érték meglehetősen alacsony, figyelembe véve az EU célkitűzését a 25-64 éves korosztály felnőttképzésbe vonására, ami 2010-re 12, 5%.

Jogos elvárás az is, hogy a felnőttképzésben, az iskolarendszerű képzésekben és a felsőoktatásban megszerzett tudásnak integráltan, és bizonyos átmeneteknél beszámíthatóan kell kreditálhatóknak lenniük.

A VÁLTOZÓ GAZDASÁG HATÁSAI

A szakképzésnek a gazdaság átalakulási folyamataiból adódó feladatváltozását sürgető körülmények az alábbiak szerint csoportosítható:

- a munkavállalók számának növelése érdekében be kell vonni a szakképzésbe az eddig képesítést nem szerző rétegeket,
- a nemzeti érdekérvényesítés és a válságból való kilábalás érdekében, valamint a gazdaság átalakulási kényszeréből eredően komoly igény mutatkozik a szakképzés tartalmi megújítására;
- a munkaerőpiac hatására átrendeződnek a képzési szintek;
- javítani kell a leendő munkavállalók alkalmazkodóképességét a munkaerőpiacon.

A gazdasági fejlődés, versenyképességünk javítása megkívánja a szakképzés tartalmának korszerűsítését a meglévő, és a jövőbeli technikai szintnek megfelelően, de elvárja a leendő munkavállalók felkészítését is a felelős életvitelre és az élethosszig tartó tanulásra. Ezek javíthatják esélyeiket a teljes életre és alkalmazkodóképességüket munkahelyük megtartásának érdekében. Globalizálódó gazdaságunk – közepesen fejlett voltából eredően – eddig a gyorsan mobilizálható, betanított jellegű munkát végző, illetve a specializált gyakorlati ismeretekkel rendelkező, tovább- és átképezhető munkaerőt igényelte nagy számban. A jövőben a válságból való kitörés érdekében az új ismeretekkel rendelkező, kreatív munkaerőre lesz igény, remélhetőleg egyre nagyobb számban. Felértékelődik a tudás, várhatóan növekszik az igény a képzések iránt, ezért olyan szakképzési rendszert kell biztosítani, amely képes kielégíteni ezt az igényt az elvárt minőségben.

Ennek a rendszernek a fenntartásához már most is elegendő forrással rendelkezünk, csupán racionalizálni kell és összehangolni az állami és önkormányzati költségvetésekből, a pályázati rendszerekből, valamint az elkülönített állami pénzalapokból eredő forrásokat. Továbbá személyhez kötött, élethosszig tartó – és pontosan nyilvántartott – támogatási rendszerben, egymásra épülően kell megjeleníteni a közoktatási normatív, a felsőoktatási tandíj és a munkaerő-piaci aktíveszköz támogatásokat.

Az Európai Bizottság 2004. április elején elfogadott ajánlásában konkrét intézkedéseket fogalmazott meg a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás támogatására a kibővült Európai Unióban. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások aktualizálásának elsődleges célja, hogy az újonnan csatlakozó országokat is integrálja a gazdaságpolitika keretei között. A Bizottság külön-külön fogalmazta meg ajánlásait az egyes országoknak. A Bizottság többek között a következőket javasolta a gazdasági növekedést támogató környezet kialakításához Magyarország számára: Szükséges „az oktatási rendszer hatékonyságának növelése, s nagyobb rugalmasságának biztosítása, annak érdekében, hogy könnyebben alkalmazkodhasson a piac változó szükségleteihez, valamint megfelelő források elkülönítése a szakképzés és az oktatás számára”.

A társadalmi folyamatokból eredő változások, a válságból történő mielőbbi kilábalás, az ország versenyképességének javítása – melynek feltétele a hatékony képzési rendszer működtetése – egyaránt sürgetővé teszik a szakképzés helyzetének alapos elemzését, az új kihívásokra megfelelő válaszokat adó intézkedési tervek kidolgozását és a teljes szakképzési rendszerre vonatkozó korszerűsítési munka megkezdését. A szükséges változtatásokat – egy új alapokra helyezett és korszerű szakképzési rendszer kialakítása érdekében – közép és rövid távú intézkedések keretében kell megvalósítani.

Középtávon megvalósítandó változások:

- Ki kell alakítani a szakképzés új és egységes jogszabályi hátterét a közoktatás-szakképzés-felsőoktatás-felnőttképzés és a nem formális tanulás teljes rendszerében.
- Stabil, kiszámítható és átlátható finanszírozási rendszert kell kialakítani, amelybe beépülnek a megfelelő szintű állami garanciák és programfinanszírozási elemek.
- Elérhetővé kell tenni a szakképzési programokat minden magyar állampolgár számára.
- Ki kell alakítani az iskolarendszerű szakképzés és a munkaerő-piaci szakképzés összehangolt támogatási rendszerét.
- Meg kell alkotni az állam által elismert képzési programok, szakképesítések, munkakörök integrált rendszerét meghatározó jogszabályi hátteret (ISCO / FEOR, és az OKJ / SEDOC kapcsolati rendszerében).
- A hátrányos helyzetűek számára integrált, a munkaerőpiacra történő belépést biztosító foglalkoztató, felzárkóztató, szakképző programokat kell kidolgozni és működtetni.

Azonnali változások:

- Vissza kell állítani a szakképzés és a munkaerő-piaci képzés egységes, a gazdaság szereplőinek nagyobb befolyást biztosító irányítási rendszerét (akár a közoktatási iskolarendszerű képzés és a szakképzés szétválasztásával).
- Át kell alakítani a szakképzési programok tartalmi és fejlesztési felelősségi rendszerét, meg kell teremteni az új felelősségi körök szerinti működés szervezeti és pénzügyi feltételeit.
- Segíteni kell – jogszabályokkal és projektrendszerű támogatásokkal – a szakképző és a felügyeleti szervekre egyaránt vonatkozó hatékony, a felügyeleti funkciókat is segítő, minőségbiztosítási rendszerek működését.
- Felül kell vizsgálni és korszerűsíteni a szakiskolai és szakközépiskolai 9. és 10. osztályos tanterveket, s ezekhez kell igazítani a finanszírozás rendszerét.
- A felsőfokú szakképzést felül kell vizsgálni mind jogi, mind tartalmi tekintetben, és azt követően el kell végezni a korszerűsítését.

- Támogató pályázatokban különböző szakképzési integrált programokat kell meghirdetni kísérleti jelleggel a hátrányos helyzetűek – például a roma kisebbség, a fogyatékkal élők – számára.

A középtávon megvalósítandó változásokhoz újra kell gondolni a szakképzés, felnőttképzés ma már szorosán integrálódó rendszerét, és új alapokra épített, a társadalmi megegyezésen alapuló, koherens rendszert kell kialakítani, az alábbi elvek figyelembevételével:

- Új alapokra kell helyezni az iskolarendszerű szakképzést, az életkori sajátosságokat figyelembe vevő, a társadalmi elvárásoknak és a gazdaság igényeinek megfelelő, a felnőttképzési rendszerrel összehangolt együttműködésben, valamint hatékony, a közpénzeket átláthatóan és takarékosan felhasználó iskolai rendszer kialakításával.
- Az iskolarendszer feladata az életkori sajátosságoknak megfelelő nevelési módszerekkel, különböző, átjárható rendszerben (felsőbb szinteken nem csak a közvetlen ráépülést jelentő irányban is folytatható), társadalmi megegyezés alapján meghatározott általános ismeretek közvetítése. Az általános ismeretek elismert részét képezik (bizonyos iskolatípusokban) a szakmai orientáló, alapozó és gyakorlati ismeretek is.
- A középfokú képzésben az iskolarendszert úgy kell átjárhatóvá tenni, hogy a középfokú iskolarendszer bármilyen típusú intézményében szerzett ismeretegységek mindegyike, függetlenül attól, hogy az általános, vagy a szakmai alapozó területhez tartozik, a középfokú oktatási szint zárását jelentő érettségivel figyelembe vehető, és veendő legyen.
- A manuális jellegű foglalkozásoknak az általánoson túli, a specializációt jelentő képzési programjait nem az iskolai keretek között, hanem munkahelyen, személyre szabott képzési programmal, és a foglalkozási átlagbér jelentős hányadának megfizetésével kell megszervezni.
- A szakképzés specializáló szakaszában közreműködő gazdálkodó szervezeteket egy új finanszírozási rendszer kialakításával kell érdekelté tenni, amely összekapcsolandó a munkahelyteremtő és -megtartó támogatások rendszerével, így növelve a munkáltatói érdekeltséget a pályakezdő szakemberek foglalkoztatásában.
- A nagyobb elméleti tudást igénylő foglalkozások betöltésére jogosító képzésekre – a társadalmi elismertség növelése érdekében – nem egyetemi és főiskolai, de felsőfokú szakmai végzettséget jelentő – úgynevezett „post-secondary” – képzéseket a felnőttképzés rendszerében kell működtetni.
- A gazdaság térben és időben gyorsan változó igényeit egy olyan felnőttképzési rendszer képes kielégíteni, amely rugalmas és a foglalkozások által vezérelt. Ezért a felnőttképzés rendszerében az állami elismertséget jelentő Országos képzési jegyzék helyett az Országos foglalkozási jegyzékben szereplő foglalkozások ellátásához szükséges kompetenciákat közvetítő és az akkreditált képzé-

- si programok sikeres elvégzését igazoló bizonyítványoknak kell jelenteniük az államilag elismert szakképesítéseket. Ehhez át kell alakítani az akkreditációs rendszert, és redukálni kell az állami szerepvállalást ezekben az eljárásaiban.
- Újra kell gondolni a finanszírozás rendszerét és a költségvetési megtakarítások érdekében az iskolarendszerű szakképzésben a költségvetési finanszírozást csupán az általános, orientáló és szakmai alapozó ismeretek képzésére kell kiterjeszteni. A konkrét, munkakör betöltésére irányuló szakmai képzés finanszírozását a munkáltatói befizetésekből létrehozott, elkülönített állami pénzalapból kell fedezni, a pályakezdő, a munkahelyteremtő és a képzési támogatásokkal, vagyis munkaerő-piaci aktív eszközökkel, integrált forrásból.
 - Olyan - minden magyar állampolgárt azonosan megillető - képzési támogatási rendszert kell kialakítani, melynek eredményeként az egyén az iskolarendszerű képzés, a felsőfokú oktatás, valamint a felnőttképzés rendszerében egyaránt felhasználható, állami forrásokhoz juthat.